

## Cultura valenciana?, 2

**S**i tenim en compte les reflexions anteriors, ens adonarem de la dificultat de parlar d'una *cultura valenciana* en tant que combinació distintiva, coherent i específica. En primer lloc, els elements compartits amb el “fons comú” europeu van arribar al territori valencià en una època relativament tardana, al segle XIII, quan ja els diferents pobles-ètnia, o pre-nacions, havien definit uns primers espais d'especificitat cultural, tant en formes de vida i cultura “tradicional”, com en codis i vida urbana, o en expressions lingüístiques ja més o menys evolucionades. Al nou Regne de València, la cultura cristiana-europea no és *autòctona*, sinó que arriba amb els nous pobladors, entre els quals el component català és majoritari i absolutament decisiu. Vull dir que, almenys durant alguns segles (els segles de formació i consolidació del nou regne), els valencians –els “valencians nous” i cristians, evidentment– són un poble europeu de cultura catalana, i en aquest sentit de *nació catalana*, i com a tals es consideren ells mateixos i són considerats pels forasters. A partir d'ací, el component català originari, i la seua evolució posterior cap a formes específicament valencianes, serà el que determine l'existència d'allò que podem designar com a *valencià* en el camp de l'expressió cultural, especialment aquella expressió vehiculada per la llengua. L'evolució posterior, però, no és tan simple. A partir del segle XVI, el marc de relacions definit pels orígens catalans, per la llengua, per la comunicació política, comercial o literària, comença a trencar-se, i el País Valencià queda progressivament aïllat del seu espai originari, i progressivament integrat en un espai que en principi li era estrany i aliè: l'espai castellà. Si hi afegim la recomposició demogràfica (i per tant, en certa mesura, “ètnica”) del territori valencià al llarg del segle XVII, després de l'expulsió dels moriscos, i la delimitació d'uns sub-territoris interiors de llengua castellana, alhora que a les ciutats aquesta mateixa llengua augmentava la presència formal, política, social i escrita, el resultat és que la “simplicitat” originària es transforma progressivament en “complexitat”. A partir del segle XVI i XVII, i més encara a partir de la des-



Joan Francesc Mira

trucció de l'estat valencià el 1707 i la incorporació violenta a Castella (els efectes de la qual encara són ben vius i actius), els elements de “cultura europea” que arriben al nostre país, és a dir, els factors que componen la “cultura alta” o

d'elit, arribaran ací *en castellà* o a través del filtre mental, ideològic i polític castellà: arribaran, en bona mesura, com a part d'una cultura nacional espanyola. Sumats, òbviament, als components originals i propis d'aquesta mateixa cultura espanyola: la literatura castellana, per exemple, o els mites històrics, que arribaren a ser percebuts per les elits valencianes (i projectats sobre el poble a l'escola o la trona) com els únics mites i l'única literatura nacionalment propis.

Ara, passats alguns segles i moltes generacions, aquest component castellano-espanyol ha estat assumit i interioritzat com a substancial per una part important dels valencians que, en termes de cultura nacional, difícilment consideraran com a pròpia cap altra que no siga la definida com a espanyola. Assumir això, però, és tant com assumir la destrucció final de la pròpia continuïtat cultural, l'anihilament dels components originaris i fundacionals, i la mort o eliminació de tot allò que impedeix encara la dissolució final de l'especificitat valenciana dins del conjunt polític i cultural castellano-espanyol. I aquest és el destí implacable i mortal que ens espera: l'extinció i el desert a mitjà termini, si la societat valenciana (Generalitat, partits polítics, ajuntaments, claustres d'escoles i d'universitats, professionals, clubs esportius, escriptors, comissions de festes...) no considera molt seriosament la cultura *pròpia*, la feta i produïda en el país propi i en la llengua del país, com l'expressió d'una *cultura nacional*, la seua. Ni millor ni pitjor que qualsevol altra, segurament, ni més rica ni més pobre, ni més “pura” ni més barrejada, ni per estar-ne més orgullosos ni més avergonyits. Simplement una cultura nacional com la dels altres països d'Europa, però que resulta ser la *nostra*. Oberta a totes les mixtures, importacions (i exportacions, si pot ser: també podem aportar alguns productes de valor), mestissatges i combinacions. Però no resignada a la desertització, ni a la desaparició del món de les cultures vives.

***“I aquest és el destí implacable i mortal que ens espera: l'extinció i el desert a mitjà termini, si la societat valenciana (Generalitat, partits polítics, ajuntaments, claustres d'escoles i d'universitats, professionals, clubs esportius, escriptors, comissions de festes...) no considera molt seriosament la cultura pròpia, la feta i produïda en el país propi i en la llengua del país, com l'expressió d'una cultura nacional, la seua”***